

Rok powstania: 2016

JUSTYNA STAROSTKA, TOMASZ OLEJNICZAK, ANNA PIKOS

Ćmielów: z tradycją w nowoczesność¹

Po długich poszukiwaniach Inga Kamińska znalazła wymarzoną pracę – została dyrektorem finansowym jednej z największych polskich fabryk porcelany w Ćmielowie. Szybko jednak okazało się, że praca znacznie odbiegała od ideału. Zakład był nierentowny, wyposażenie przestarzałe, a sytuacja finansowa katastrofalna.

Długoletnich zaniechań przedsiębiorstw państwowych nie da się szybko i niskim kosztem naprawić. Moja poprzedniczka zostawiła mi „biurko” – a raczej blat biurka położony na jakichś kartonach. Usiadłam, oparłam się, a blat spadł mi na nogi. „Matko Boska!” – pomyślałam. – „Gorzej być nie może”².

A jednak mogło. Wierzyliście wydzwaniali, domagając się spłaty zaległych zobowiązań, pracownicy miesiącami nie dostawali pensji, a dyrektor generalny, który przyjmował Inge do pracy, załamał się i porzucił zakład, zostawiając w biurku list z rezygnacją. Inga dostała awans i została prezesem...

Proces produkcji i branża porcelany

Porcelana to najszlachetniejsza odmiana ceramiki. To biały materiał ceramiczny pokryty szkliwem, zawierający około 50% czystego kaolinu i gliny, 25% kwarcu i 25% skaleni³. Została wynaleziona przez Chińczyków, w okresie dynastii Tang (618–907), a jej produkcja rozwinęła się w czasie panowania dynastii Song (960–1279), Yuan (1271–1368) i Ming (1368–1644). Początkowo motywem dekoracyjnym najczęściej występującym na porcelanie, były stylizowane kwiaty, sceny rodzajowe i fantastyczne⁴. Chiny to również miejsce, gdzie pojawili się pierwsi kolekcjonerzy porcelany (X wiek). Najstarsze zbiory liczą ponad 800 lat. Pierwszą średniowieczną informację o chińskiej porcelanie zawdzięczamy weneckiemu podróżnikowi – Marco Polo. 200 lat później Vasco da Gama stanął przed portugalską parą królewską i złożył relację z wyprawy do dalekich Indii. Wśród egzotycznych darów szczególnie podziw wzbudziła chińska porcelana⁵. Zainteresowanie porcelaną zaowocowało próbami wytworzenia w Europie masy porcelanowej i dopiero w 1709 r. w Dreźnie porcelanę

¹ Wszystkie dane biznesowe występujące w niniejszym studium przypadku zostały zaczerpnięte z ogólnie dostępnych źródeł i nie zostały w żaden sposób przez autora zmienione ani zmodyfikowane. Zgodnie z najlepszą wiedzą autora dane te są zgodne z prawdą. Autor nie ponosi odpowiedzialności za prawidłowość i rzetelność wykorzystanych danych biznesowych. Wszelkie dane osobowe osób występujących w studium przypadku zostały wykorzystane jedynie dla celów dydaktycznych. Zdarzenia przedstawione w warstwie fabularnej studium przypadku są całkowicie fikcyjne i jakiegokolwiek podobieństwo do zdarzeń prawdziwych ma jedynie charakter przypadkowy i niezamierzony.

² Cytat pochodzi z artykułu prasowego: Wlekły, M. (2015). Inga Kamińska: U nas wolno trzaskać talerzami. *Wysokie Obcasy*, 14.03.2015.

³ <http://www.cmentarze.lebork.pl/index.php/zwiazane/164-porcelanki> (30.10.2016).

⁴ <http://portalwiedzy.onet.pl/70244,...porcelana,haslo.html> (30.10.2016).

⁵ <http://www.mowiawieki.pl/index.php?page=artykul&id=541> (30.10.2016).

twardą kaolinową wynalazł Jan Fryderyk Böttger. Następnie, rok później król August II Mocny przeniósł fabrykę fajansu z Drezna do Miśni.

W zależności od składu i techniki produkcji masy porcelanowej europejskiej, porcelanę XVIII w. dzielimy na twardą i miękką. Należy wspomnieć, że w Anglii wynaleziono specjalny typ porcelany miękkiej z domieszką popiołu kostnego, stąd nazwa porcelana kostna (*bone china*)⁶. Od drugiej poł. XIX w. zerwano z dawnymi wzorami i zaczęto poszukiwać nowych. Powstały nowe techniki produkcji wyrobów porcelanowych i nowe technologie zdobienia, przyspieszające proces wytwarzania. Mimo możliwości stosowania najnowszych technologii ręcznie malowana porcelana wciąż jest najcenniejsza. Produkcja wyrobów porcelanowych odbywa się według opracowanego procesu technologicznego w kilku ściśle powiązanych ze sobą etapach⁷:

1. Przygotowanie mas ceramicznych i szkliwa.
2. Formowanie wyrobów.
3. Suszenie i wykańczanie wyformowanych wyrobów.
4. Wypalanie wstępne na tzw. biskwit w temp. 960°C.
5. Poszklwienie półfabrykatów.
6. Wypalenie wtórne w temp. 1380 °C.
7. Szlifowanie, polerowanie, sortowanie na gatunki, kompletowanie w zestawy.
8. Zdobienie wyrobów.
9. Wypalanie udekorowanych wyrobów.

Polska nie należy do najbardziej znanych producentów porcelany. Z najszlachetniejszej porcelany słyną firmy z Niemiec, Wielkiej Brytanii i Włoch, takie jak np. Rosenthal czy Wedgwood. Według szacunków kiedyś w Polsce produkowano 67 tys. ton porcelany, natomiast aktualnie produkuje się 23 tys. i poziom też może dalej maleć. Podobne spadki odnotowywane są w Europie, gdzie obecnie produkuje się zaledwie 97 tys. ton porcelany rocznie, podczas gdy na Dalekim Wschodzie, w tym w Chinach, produkuje się 700 tys. ton.

Nagle na rynku pojawiła się ogromna ilość porcelany. Taka kłęska urodzaju. (...) Konkurencja sprawiała, że ceny zaczęły drastycznie spadać, a rósł koszt pracownika, mediów, usług i nowe, kosztowne obowiązki środowiskowe, no i dodatkowo pojawiła się chińska konkurencja, która też przecież miała już te maszyny. Wszyscy, chcąc efektem skali osiągnąć przewagę cenową, zwiększali produkcję, nie zważając, co się z tym wiąże. (...) Pierwsze zaczęły padać fabryki niemieckie. Za półdarmo wyprzedawały maszyny, a polscy producenci znów chętnie je kupowali. Pod koniec lat 90. porcelanę sprzedawano się w tonach. Nikt nie myślał o zarządzaniu markami, o katalogu, wzorniku, promocji, ofercie⁸.

Historia ceramiki ćmielowskiej⁹

Fabryka Porcelany „Ćmielów” jako datę swojego powstania przyjmuje rok 1790. W tym roku legendarny garncarz i właściciel ziemski zwany Wojtosem miał zapoczątkować pierwszą zorganizowaną działalność polegającą na produkcji garnków i fajansu. W rzeczywistości istniał wspólny piec do wypału naczyń, z którego korzystali okoliczni garncarze, uiszczając ustalone opłaty za drewno i glinę. Historyczne zapiski nt. zakładu w Ćmielowie zaczynają się w 1797 roku, kiedy ekskanclerz

⁶ <http://www.cmentarze.lebork.pl/index.php/zwiazane/164-porcelanki> (30.10.2016).

⁷ Ibidem.

⁸ Cytat pochodzi z artykułu prasowego: Wlekły, M. (14 marca 2015). Inga Kamińska: U nas wolno trzaskać talerzami. *Wysokie Obcasy*, 14.03.2015.

⁹ Wszystkie informacje dotyczące historii firmy zostały zaczerpnięte z publikacji pt. *Od manufaktury magnackiej do przemysłu. Ceramika Ćmielowska w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach* autorstwa dr Magdaleny Śniegułskiej-Gomuły. Jest to obecnie najlepsze opracowanie i najobszerniejsze źródło wiedzy nt. historii porcelany ćmielowskiej.

wielki koronny Hyacynt (Jacek) hr. Małachowski zakupił teren wójtostwa wraz zabudowaniami i zdecydował o przeznaczeniu ich na fabrykę fajansu. Produkcja ruszyła jednak na dobre dopiero w 1809 roku.

W latach 1809–1863 zakład funkcjonował w dużej mierze jak tradycyjna manufaktura magnacka, tj. surowiec i opał czerpano z dóbr właściciela, fachowców sprowadzano z zagranicy, do prac pomocniczych zatrudniano chłopów pańszczyźnianych, a gotowe wyroby przesyłano szlakiem wodnym do składów w Warszawie i Gdańsku. Pierwszym dyrektorem fabryki został Niemiec Adolf Fryderyk Watke, który w 1809 r. sprowadził się do Ćmielowa wraz z całą swoją rodziną. Za jego czasów produkcja fajansu w Ćmielowie po raz pierwszy rozkwitła. W 1811 r. Małachowski miał przesłać kilka serwisów fajansowych z manufaktury w Ćmielowie jako dar dla ministrów Księstwa Warszawskiego, w odpowiedzi na co ks. Józef Poniatowski w liście z 14 lutego 1811 r. miał odpisać:

Ojczyzna nasza obfituje we wszystko, trzeba by tylko więcej możliwych ochotników, którzy by w ślady J.W.M. Pana wstępując, dowiedli tego, żeby się obejść bez cudzoziemszczyzny.¹⁰

Po śmierci Jacka Małachowskiego w 1821 r. fajansarnia drogą sukcesji przeszła w ręce jego córki Franciszki Karwickiej, która kontynuowała i rozwijała działalność produkcyjną oraz handlową. Wyroby fabryki w Ćmielowie cieszyły się uznaniem i stopniowo zyskiwały sobie grono stałych odbiorców, o czym świadczyć mogą kilkakrotnie zdobyte nagrody na wystawie płodów krajowego przemysłu i rzemiosła w Warszawie. W kolejnych latach fabryka kilkakrotnie zmieniała właścicieli, przechodząc ostatecznie w ręce rodziny Druckich-Lubeckich. Nie miało to jednak negatywnego wpływu na działalność fabryki, jako że zakład funkcjonował zgodnie z modelem manufaktury magnackiej, gdzie zarząd fabryką sprawowali ludzie do tego wynajęci lub dzierżawcy, a dziedzic-właściciel dokonywał tylko niezbędnych większych inwestycji, takich jak modernizacja budynków fabrycznych czy budowa pieca.

Drugi etap rozwoju fabryki, obejmujący lata 1863–1887, wiąże się z uniezależnieniem fabryki, zmianą modelu jej funkcjonowania oraz napływem zachodnich technologii. W tym okresie kluczową osobą był kupiec warszawski Kazimierz Cybulski, który w 1863 r. wszedł w spółkę z dotychczasowym dzierżawcą fabryki Stanisławem Pogorzelskim. Początkowo Pogorzelski zajmował się zarządaniem fabryki, podczas gdy Cybulski kierował składem fabrycznym w Warszawie i zajmował się dystrybucją ceramiki w swoim sklepie na zbiegu ulic Miodowej i Senatorskiej. Sklep Cybulskiego doskonale prosperował i był wówczas największym i najlepiej zaopatrzonym składem porcelany w Warszawie. Na początku lat 70. XIX wieku Cybulski postanowił wykupić od Druckich-Lubeckich zakład w Ćmielowie. Z dotychczasowych dóbr książęcych wydzielono tereny fabryki, kopalni i lasu, które Cybulski kupił za sumę 25 tys. rubli i w 1872 r. prezentował wyroby ćmielowskie już jako ich właściciel. W 1878 r. założył księgę hipoteczną fabryki, zmieniając dotychczasowy zakład funkcjonujący w ramach dóbr ziemskich w autonomiczną własność o charakterze przemysłowym. Po śmierci Kazimierza Cybulskiego w 1884 r. własność fabryki przeszła na jego synów. Kierownikiem zakładu został Stanisław Cybulski, który sam był ceramikiem wykształconym w słynnym francuskim ośrodku produkcji ceramiki w Limoges. Stanisław znacznie rozszerzył dotychczasową działalność zakładu, produkując nie tylko naczynia stołowe i kuchenne, ale też ceramikę przemysłową, cegłę ogniotrwałą, kafle, wazy i meble ogrodowe. Niestety spadek popytu na wyroby ceramiczne spowodowany kryzysem oraz pożar magazynów w Warszawie powodujący znaczne straty finansowe zmusił rodzinę Cybulskich do odsprzedania zakładu jego poprzedniemu właścicielowi, Aleksandrowi ks. Druckiemu-Lubeckiemu.

Trzeci okres rozwoju fabryki obejmuje lata 1887–1914, kiedy rodzina Druckich-Lubeckich odkupiła fabrykę i rozpoczęła funkcjonowanie pod nową nazwą „Fabryka Porcelany, Naczyń

¹⁰ Z listu Józefa ks. Poniatowskiego do Jacka Małachowskiego z 14 lutego 1811 roku, list ten cytowany wielokrotnie, m.in. w: Kowicka, E., Łosiowie, J. i Winogradów, L. (1975). *Polska porcelana*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, s. 69.

Kamiennych, Pieców Kafłowych i Cegły Ogniotrwałej Książąt Druckich-Lubeckich w Ćmielowie”. Oprócz zakładu produkcyjnego utrzymywano skład główny w Warszawie oraz magazyny w Łodzi, Moskwie i Kijowie. Początkowo nowi właściciele byli beneficjentami działań podjętych dzięki inwestycjom i koneksjom poprzednich właścicieli. Specjaliści sprowadzeni z Francji przez Cybulskich zbudowali nowy dwukondygnacyjny piec do wypalania porcelany, przeszkolili załogę na produkcji oraz malarni. Dzięki inwestycjom Druckich-Lubeckich w kolejnych latach zwiększono zatrudnienie i rozpoczęto mechanizację fabryki, instalując kotły i silniki parowe do napędu młynów i warsztatów. Kierownictwo zakładu powierzono Francuzom, a w 1900 r. po raz kolejny sprowadzono specjalistów z Limoges do przeprowadzenia szkoleń. W efekcie tych inwestycji ceramika ćmielowska zaczęła po raz kolejny zdobywać nagrody na międzynarodowych wystawach i cieszyć się uznaniem w kraju. Modernizację zakładu kontynuowano na początku XX w., przeprowadzając elektryfikację, mechanizację procesu produkcji i dobudowano nowy piec tunelowy, który znacznie usprawnił efektywność jakości wyrobów. Dopiero I wojna światowa przerwała produkcję i rozwój zakładu.

Czwarty okres rozwoju fabryki obejmuje lata 1920–1945, kiedy to fabryka funkcjonowała nieprzerwanie, ale już jako spółka akcyjna, pozostająca, pomimo wybuchu wojny, w polskich rękach. W roku 1920 Aleksander Drucki-Lubecki nie będąc w stanie podołać niezbędnym remontom i inwestycjom sprzedał „Ćmielów” Towarzystwu Akcyjnemu Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie. Przeprowadzono niezbędne remonty i w lipcu 1920 r. uruchomiono produkcję. W styczniu 1921 r. zakład przekształcono w spółkę akcyjną o nazwie „Fabryka Porcelany i wyrobów Ceramicznych w Ćmielowie”. W roku 1924 spółka przejęła fabrykę w Chodzieży. Pomimo tych zmian kryzys finansowy i gospodarczy doprowadził do sytuacji, w której w 1926 r. firma znajdowała się na skraju bankructwa. Spółkę uratował krakowski przemysłowiec i polityk Stanisław Burtan, który spłacił zobowiązania spółki i wykupił 75% akcji należących do Polskiego Banku Przemysłowego. Pozostałe 25% udziałów należało do inż. Przemysława Syski, który sprawował nadzór nad zakładem do 1940 roku. Zmiany własnościowe doprowadziły również do zmiany kierownictwa i specjalistów, na które to stanowiska zatrudniono Polaków, a w celu podniesienia jakości i walorów artystycznych kupowano projekty znanych projektantów. W latach 30. fabryka przeżywała okres prosperity, opanowała cały rynek krajowy, jej wyroby cieszyły się uznaniem zdobywając nagrody na wystawach w Paryżu i Rzymie, a znaczny procent wyrobów eksportowano m.in. do Holandii, Turcji, Egiptu, Palestyny i Stanów Zjednoczonych. Po wybuchu II wojny światowej Niemcy przejęli fabrykę w Chodzieży, konfiskując 2/3 jej majątku. Zakład w Ćmielowie funkcjonował jednak nadal, pomimo licznych problemów z zaopatrzeniem i ograniczenia załogi do 1/3 stanu. Rok 1940 przyniósł śmierć głównego udziałowca Stanisława Burtana i ustąpienie z zarządu Stanisława Syski. Pomimo groźby przejęcia zakładu przez Niemców, do końca udało się utrzymać polski zarząd. W czasie wojny część produktów sprzedawano na rynku, a część rozdawano pracownikom w formie deputatu.

Piąty okres rozwoju fabryki obejmuje lata 1946–1997. 3 stycznia 1946 r. fabryka w Ćmielowie została upaństwowiona, połączona w jeden organizm wraz z fabryką porcelany „Świt” i znalazła się pod zarządem Zjednoczenia Przemysłu Ceramiki Technicznej i Szlachetnej w Radomiu. W roku 1951 fabryka otrzymała nazwę Zakłady Porcelany „Ćmielów” i została zgrupowana w ramach przemysłu ceramicznego pod Ministerstwem Przemysłu Lekkiego, a od 1957 r. pod resortem Przemysłu Materiałów Budowlanych. Mimo że w pierwszych latach fabryka korzystała z pieca tunelowego wybudowanego jeszcze za czasów Druckich-Lubeckich, stopniowa modernizacja w latach 50. doprowadziła do wybudowania 3 nowych pieców tunelowych i 3 do pieców do wypalania dekoracji. W roku 1956 utworzono Ośrodek Wzorujący związany z Instytutem Wzornictwa Przemysłowego. W początkowych latach działalności realizował on szereg ciekawych i awangardowych projektów, które nie zostały jednak wykorzystane w kolejnych latach. W roku 1964, po pożarze w fabryce „Świt” przeprowadzono jej odbudowę i modernizację oraz podjęto decyzję o przejściu przez „Świt” wszystkich wzorów rzeźby kameralnej z innych fabryk. W rezultacie zakład stał

się *de facto* centrum produkcji figurek ceramicznych, a ćmielowska rzeźba figuralna w kolejnych latach zebrała wiele nagród na wystawach i targach w Lipsku, Berlinie, Moskwie, Nowym Jorku i Chicago. W latach 70. wybudowano dwie linie produkcyjne, automatyzujące proces odlewniczy oraz piec do wypalania dekoracji naszkliwnych. Równolegle przyjęto nowy program produkcyjny, zakładający odtwarzanie i rozwój produktów opartych na historycznym dorobku fabryki i tradycyjnych technikach zdobienia. Kadry fabryki kształcone były w trzyletniej Zasadniczej Szkole Ceramicznej założonej w Ćmielowie już w 1945 r., a od 1979 r. w pięcioletnim Technikum Ceramicznym.

Od lat 90. fabryka borykała z poważnymi trudnościami finansowymi. W roku 1991 podjęto decyzję o likwidacji oddziału „Świt”. Komisja likwidacyjna dokonała przejęcia wszystkich składników majątkowych na rzecz zakładu macierzystego. W roku 1996 działka oraz nieruchomości pozostałe po zakładzie „Świt” zostały wystawione na sprzedaż. Nowym właścicielem został Adam Spała, który założył działalność jednoosobową pod nazwą „Fabryka Porcelany AS Ćmielów”. Jest to niewielka rodzinna manufaktura, zatrudniająca ok. 40 osób, w której pracę znaleźli emerytowani pracownicy Zakładów Porcelany „Ćmielów”, m.in. były kierownik ośrodka wzornictwa. W roku 2000 rozpoczęto tu produkcję figurek porcelanowych według projektów artystów Instytutu Wzornictwa Przemysłowego oraz uruchomiono własne wzornictwo. W roku 2005 przy „Fabryce Porcelany AS Ćmielów” utworzono Żywe Muzeum Porcelany, cieszące się powodzeniem jako lokalna atrakcja turystyczna.

Ćmielów dziś: wyzwania i rozwiązania

W roku 1997 Zakłady Porcelany Ćmielów zostały sprywatyzowane i przyjęły nazwę „Zakłady Porcelany Ćmielów Sp. z o.o.” Fabryka pozbyła się swojej sieci dystrybucji, *de facto* uzależniając się od sieci hurtowni i sklepów detalicznych, które w momencie otwarcia rynku w coraz mniejszym stopniu zainteresowane były polską porcelaną. Pod koniec lat 90. ich sytuacja była trudna. Konkurencja z Chin oraz przyspieszająca proces produkcji masowej mechanizacja produkcji spowodowały drastyczny spadek cen porcelany. Jedna po drugiej zaczęły upadać polskie wytwórnie, m.in. Książ czy Włocławek. Zakład w Ćmielowie również borykał się z poważnymi problemami. Inga Kamińska objęła stanowisko wiceprezesa w 2007 r., a w 2010 r. stanowisko prezesa, i stopniowo zaczęła przywracać konkurencyjność zakładu. Najpierw skupiono się na stabilizacji sytuacji wewnętrznej:

Kiedy się tu pojawiłam, na produkcji można było spotkać dokarmiane przez pracowników psy lub koty. Pracowali tu przypadkowi ludzie, fachowcy wyjeżdżali za granicę. Ludzie nie brali na czas pensji, więc ginęły różne rzeczy – od prysznicowych słuchawek po porcelanę. Doszczelniliśmy ochronę – monitoring i kontrole zaczęły porządkować organizację. (...) Dzisiaj wszyscy pracownicy dbają o firmę. To bardzo dobra i zgrana załoga¹¹.

Kolejnym krokiem było wprowadzenie programu naprawczego i wytyczenie jasnego kierunku rozwoju. Wszystko to trzeba było przeprowadzić własnymi siłami, opierając się raczej na oszczędnościach niż inwestycjach:

Remonty fabryk zaczęliśmy od naprawy przeciekających dachów. Reszta musiała poczekać. (...) Ograniczyliśmy niemal o połowę moce produkcyjne, co uporządkowało procesy wewnętrzne i poprawiło jakość. Zmniejszona produkcja odbiła się 13-proc. spadkiem przychodów, ale przy jednoczesnym 30-proc. spadku kosztów. Zainwestowaliśmy w markę, jakość, wzornictwo. Postawiliśmy na design, coś, co odróżnia nas od konkurencji¹².

W roku 2013 doszło do historycznego połączenia Porcelany Ćmielów z Porcelaną Chodzież, w wyniku czego powstały Polskie Fabryki Porcelany S.A., specjalizujące się w produkcji wysoko-

¹¹ Cytat pochodzi z artykułu prasowego: Wlekły, M. (2015). Inga Kamińska: U nas wolno trzaskać talerzami. *Wysokie Obcasy*, 14.03.2015.

¹² Ibidem.

gatunkowej cienkościennej porcelany zatrudniające 900 pracowników i produkujące 400 ton porcelany miesięcznie. Obecnie to największa fabryka porcelany cienkościennej w Europie.

Kiedy przejmowaliśmy Chodzież (...) Byłam pewniejsza siebie, a i pracownicy Chodzieży przyjmowali zmiany z nadzieją, bo wiedzieli, że jeśli Ćmielów wyszedł na lidera branży, to Chodzież też się podźwignie¹³.

Po sprawnym przeprowadzeniu fuzji Polskie Fabryki Porcelany stanowiły unikatowe połączenie bogatej historii i niepowtarzalnego, a zarazem wyraźnie rozpoznawalnego designu. W fabryce wytwarzano ponadczasowe przedmioty, dbając o detale, nadal kultywując sztukę ręcznego wykonania i zdobienia (każde naczynie w fabryce w cyklu produkcyjnym to efekt kolejnych etapów pracy minimum 12 osób). W swoim portfolio Polskie Fabryki Porcelany miały trzy marki o nieco odrębnym charakterze: elegancki i luksusowy Ćmielów, klasyczną i funkcjonalną Chodzież oraz innowacyjne i odważne Ćmielów Design Studio. Porcelaną tę łączyły niezmiennie wartości: tradycja, ręczne wykonanie, a także unikalne wzornictwo zawarte zarówno w historycznych, jak i najnowszych kolekcjach.

Wymyśliliśmy innowacyjne rozwiązanie. Naczynia w różnych, uzupełniających się wzajemnie, nowoczesnych dekoracjach, które mogą tworzyć komplet z tymi, które już mamy w domu. Chciałabym, aby nasza porcelana była kojarzona z rodzinnym ciepłem¹⁴.

Jednym z kluczowych momentów przełomowych było rozpoczęcie działalności Ćmielów Design Studio, czyli trzeciej, najmłodszej marki w portfolio Ćmielowa. W fabryce wydzielono specjalną przestrzeń dla działań artystów i projektantów ze słynnym międzynarodowym projektantem Markiem Cecułą na czele (przykłady projektów zrealizowanych w ramach Ćmielów Design Studio znajdują się w załączniku 1).

Otworzyliśmy własną pracownię projektową – Ćmielów Design Studio; to jednocześnie trzecia nasza marka. I zaprosiliśmy do współpracy Marka Cecułę. To pierwsze tego typu studio w Europie, które łączy różne działania: projektowanie, produkcję, eksperymentowanie, a także realizację projektów edukacyjnych i artystycznych¹⁵.

Filozofia działania marki Ćmielów Design Studio nastawiona była na budowanie produktów dla nowej, młodszej grupy klientów. Dodatkowo jednym z ważnych zadań Ćmielów Design Studio było śledzenie na bieżąco trendów we wzornictwie porcelany. Cały zespół często podróżuje po świecie, uczestniczy w targach, zwiedza wystawy, aktywnie uczestniczy w śledzeniu, ale także tworzeniu nowych trendów. Poza pracą nad zleceniami dla fabryki, a także pracą nad własnymi wzorami, Ćmielów Design Studio pełni także funkcję „rezydencji artystycznych”, czyli miejsca, gdzie mogą tworzyć artyści, studenci, niezwiązani na stałe z Ćmielowem.

Współpracujemy z uczelniami, organizujemy rezydencje artystyczne, bierzemy udział w międzynarodowych projektach i jesteśmy ciągle otwarci na nowych projektantów. Mamy świetne wzornictwo, które już pozwala nam zdobywać nowe rynki światowe, np. w Izraelu czy Korei Południowej. Ostatnio mieliśmy nawet zamówienie od prezydenta Konga¹⁶.

Oprócz polepszania jakości produkcji bieżącej i kreowania nowego wzornictwa, fabryka w Ćmielowie zaczęła wykorzystywać swój najcenniejszy zasób – ponad 200-letnią historię zgromadzoną w archiwum zakładowym. W 2012 r. na życzenie pary prezydenckiej Bronisława i Anny Komorowskich odtworzono historyczny serwis „Empire” zaprojektowany w latach 30. XX wieku w modelarni Wysockiego i Steckiewicza na zamówienie ówczesnego prezydenta Polski Ignacego Mościckiego do jego siedziby na Zamku Królewskim¹⁷. W pracach nad odtworzeniem serwisu brała udział Pierwsza Dama, osobiście porównując odcień złota z historycznymi elementami zastawy znajdującymi się

¹³ Ibidem

¹⁴ Ibidem

¹⁵ Ibidem.

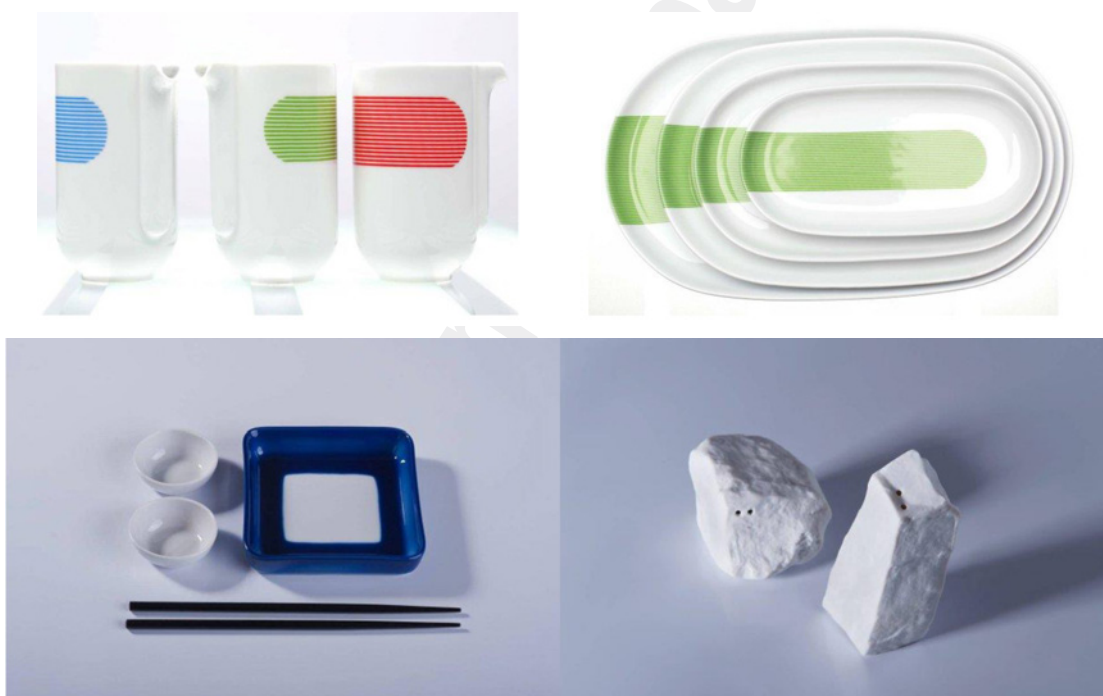
¹⁶ Ibidem.

¹⁷ http://porcelana-cmielow.pl/fason_c_kategoria_empire.php (31.10.2016).

w posiadaniu Kancelarii Prezydenckiej. Od 2012 r. serwis „Empire” stał się oficjalną zastawą stołową w Belwederze. Jest również reprezentacyjną zastawą w wybranych placówkach dyplomatycznych oraz Watykanie. W lutym 2014 r. podczas Balu Polskiego w Brukseli, prestiżowej imprezy charytatywnej promującej Polskę serwis został przekazany w prezencie belgijskiej parze królewskiej (załącznik 2)¹⁸.

W roku 2015 Polskie Fabryki Porcelany świętowały 225-lecie powstania zakładu w Ćmielowie. Z okazji tego jubileuszu zorganizowano wiele wydarzeń artystyczno-kulturalnych, z czego najważniejsza była wystawa pt. „Od manufaktury magnackiej do przemysłu. Ceramika ćmielowska w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach” (załącznik 3)¹⁹. Wystawa trwała od lipca do listopada 2015 r. w dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach. Jej kuratorem była dr Magdalena Śniegulska-Gomuła, organizatorem – Muzeum Narodowe w Kielcach, a partnerem Polskie Fabryki Porcelany „Ćmielów” i „Chodzież” S.A. Patronat honorowy objęło Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Marszałek Województwa Świętokrzyskiego. Była to pierwsza w Polsce tak duża wstawa porcelany ćmielowskiej, prezentująca zarówno zbiory muzealne, jak i kolekcje prywatne i obejmująca kolekcje od historycznych z XIX wieku aż po czasy obecne.

ZAAŁĄCZNIK 1. Przykłady projektów Ćmielów Design Studio

Źródło: http://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/1,96856,17554351,Inga_Kaminska__U_nas_wolno_trzaskac_talerzami.html (31.10.2016).

¹⁸ <http://porcelana-cmielow.pl/aktualnosci.php> (31.10.2016).

¹⁹ http://minki.pl/pl/wystawy/wystawy_czasowe/od_manufaktury_magnackiej_do_przemyslu_ceramika_cmielowska_w_zbiorach_muzeum_narodowego_w_kielcach/ (31.10.2016).

ZAŁĄCZNIK 2. Serwis „Empire” przekazany w prezencie belgijskiej parze królewskiej

Źródło: <http://porcelana-cmielow.pl/aktualnosci.php> (31.10.2016).

ZAŁĄCZNIK 3. Zdjęcia z wystawy ceramiki ćmielowskiej w Muzeum Narodowym w Kielcach

Źródło: http://mnki.pl/pl/wystawy/wystawy_czasowe/od_manufaktury_magnackiej_do_przemyslu_ceramika_cmielowska_w_zbiorach_muzeum_narodowego_w_kielcach/ (30.10.2016).